

Nr 225.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1942 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1942/43 till avskrivning av nya kapitalinvesteringar.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1942, föreslagit riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa eller beräkna anslag till ett belopp av 67,898,600 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 352, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 29 maj 1942, föreslagit vissa ändringar och tillägg i ovannämnda förslag, innebärande totalt sett en höjning med 5,955,600 kronor.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföras anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar.

Beträffande *statens affärsverksfonder*, vilkas investeringsanslag pläga avskrivas endast i den mån dessa anslag äro att betrakta som ej räntabla, har departementschefen i fråga om ett under statens järnvägar till dubbelspårsanläggningar äskat anslag å 10,000,000 kronor ansett att frågan om regleringen av dessa anläggningars bokföringsvärde borde upptagas till prövning, när det ekonomiska resultatet bättre kunde överblickas, samt att alltså det även kunde anstå med prövningen av avskrivningsfrågan.

Samtliga under *luftfartsfonden* äskade anslag, sammanlagt 3,150,000 kronor, skulle i sin helhet avskrivas.

Enligt de av riksdagen godkända reglerna för avskrivning av investeringar i *allmänna fastighetsfonden* skulle grundavskrivningen utgöra vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för sjukhus och forskningsinstitut 50 procent. Kostnader för ändrings- och reparationsarbeten, vilka icke öka fastighetsvärdet, skulle avskrivas helt. För lotsverkets byggnader skulle grundavskrivningen utgöra 50 procent, dock att hamn- och fyranläggningar skola avskrivas i sin helhet omedelbart.

Beträffande *försvarsväsendets fastighetsfond* har departementschefen i statsverkspropositionen förordat att medel till avskrivningar skulle äskas i form av kollektivanslag, schablonmässigt beräknade till 50 procent av de to-

tala investeringarna i vederbörande delfonder med undantag av *dels* kostnaderna för markförvärv, *dels* kostnaderna för byggnader å Järvafältet och för ammunitionsfabriken. Under erinran härom anför han i propositionen nr 352 följande.

För sistnämnda investeringar skulle avskrivningen täckas med särskilda medel (jfr prop. nr 184/1939 L). De nu äskade avskrivningsanslagen ha beräknats i enlighet med dessa principer. Jag vill i detta sammanhang endast erinra om att jämte det i statsverkspropositionen beräknade anslaget till ordnande av arméns intendenturförråds förläggning ha äskats ett par andra anslag till byggnadsföretag å Järvafältet, för vilka avskrivningsbehovet föreslagits täckt genom disposition av de reserverade inkomsterna från exploateringen av Ladugårdsgärde m. fl. för militära ändamål ursprungligen avsedda markområden. De äskade anslagen till byggnadsföretag å Järvafältet avse ordnandet av förläggningar för första tygkompaniet och tygförvaltningsskolan (1,600,000 kronor), för arméns intendenturförråd och första intendenturkompaniet (1,500,000 kronor) och för Göta pansarlivgarde (3,000,000 kronor). De angivna anslagsbeloppen avse endast de för nästa budgetår erforderliga medlen och komma att följas av fortsättningsanslag å betydande belopp. En del av de sålunda äskade beloppen hänför sig till Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet och en del till kostnader i samband med upprättandet av nya förband. Då avskrivningsbehovet för nu äskade anslag föreslagits täckt genom disposition av nyssnämnda försäljningsinkomster, har man i viss utsträckning gått utöver vad som ursprungligen avsetts. Ifrågavarande avskrivningsanordning var nämligen från början tänkt att gälla endast beträffande kostnaderna för Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet och för ammunitionsfabriken men har nu utsträckts att omfatta även sådana i samband med den nya försvarsorganisationen upprättade förband, som förlagts till Järvafältet.

De sammanlagda investeringarna i de olika delfonderna av försvarsväsendets fastighetsfond uppgå enligt Kungl. Maj:ts hittills framlagda förslag till: för arméförvaltningens delfond 51,296,300 kronor, varav till markförvärv beräknats 1,684,300 kronor, för marinförvaltningens delfond 13,204,000 kronor, varav 92,000 kronor för markförvärv, och för flygförvaltningens delfond 47,237,000 kronor, varav till markförvärv beräknats 2,786,000 kronor. De erforderliga avskrivningarna, vilka i statsverkspropositionen beräknades för arméförvaltningens delfond till 17,470,000 kronor, för marinförvaltningens delfond till 5,493,500 kronor och för flygförvaltningens delfond till 25,553,500 kronor, ha trots den genom förenämnda speciella avskrivningsanordning erhållna begränsningen för armé- och marinförvaltningens delfonder stigit till 21,756,000 och 6,556,000 kronor; för flygförvaltningens delfond har erhållits en sänkning till 22,225,500 kronor. Nettostegringen för hela fastighetsfonden utgör 2,020,500 kronor.

Avskrivningsbehovet i fråga om *statens utlåningsfonder* och *fonden för låneunderstöd* har under de senaste åren bestämts med utgångspunkt från att behov av avskrivning föreläge i den mån å lånekapitalet ej kunde påräknas en förräntning av 4 procent. I anslutning härtill har departementschefen i propositionen nr 352 beträffande egnahemslånefonden anfört följande.

Till avskrivning av en föreslagen investering å 2,000,000 kronor i egnahemslånefonden har preliminärt beräknats ett avskrivningsanslag å 140,000 kronor. Den därvid tillämpade avskrivningskvoten, 7 procent, svarar mot de hittills gällande räntesatserna, 3,6 procent för jordbrukslån och 4 procent

för bostadslån, under förutsättning att investeringen till $\frac{7}{10}$ disponeras för utlämnande av jordbrukslån och till $\frac{3}{10}$ för utlämnande av bostadslån. Med utgångspunkt från Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 206) att såväl bostads- som jordbrukslån, som beviljats efter ingången av juli 1940 eller framdeles komma att beviljas, skola förräntas efter en fast räntefot av 3.6 procent, bör avskrivningskvoten för nyinvesteringen sättas till 10 procent. För att täcka jämväl den genom räntesänkningen uppkommande ränteförlusten å bostadslån utlämnade under budgetåren 1940/41—1942/43 bör emellertid avskrivningsanslag äskas med belopp ungefär motsvarande hela investeringsanslaget, eller 2,000,000 kronor. Därest räntenedsättningen skulle utsträckas till ännu äldre lån, uppkommer ett ytterligare avskrivningsbehov.

Ifrågavarande förslag ansluter sig till de allmänna normer, som tidigare tillämpats för omedelbar avskrivning å driftbudgeten av viss del av de investeringsanslag, som för byggnads- eller anläggningsändamål, till lånefondskapital o. s. v. anvisas på kapitalbudgeten, och utskottet tillstyrker de av Kungl. Maj:t i detta avseende gjorda framställningarna.

Utskottet.

Vad angår den av departementschefen särskilt berörda dispositionen för vissa militära byggnader å Järva fältet av reserverade inkomster från exploateringen av Ladugårdsgårde m. fl. liknande markområden får utskottet framhålla, att enligt tidigare uppfattning (se exempelvis prop. 1914 (B) nr 230 sid. 8) ansetts, att hithörande försäljningsinkomster borde få påräknas för att bestrida kostnaderna för nya kaserner och andra för lantförsvaret erforderliga byggnader. Efter det budgetsystemet och kapitalredovisningen sedermera omlagts har visserligen kunnat göras gällande, att en dylik anordning ej helt överensstämmer med de strävanden att uppnå största möjliga enhetlighet och översiktlighet, man genom denna omläggning velat befrämja (se prop. 1939 nr 184, sid. 5). Utskottet har emellertid ej ansett sig böra framställa erinran mot Ladugårdsgårdesmedlens användning till avskrivning å de nu av departementschefen avsedda tre anslagen till militära byggnadsföretag å Järva fältet, allt på sätt departementschefen själv närmare förutsatt. Samtidigt vill utskottet dock framhålla önskvärdheten av större klarhet om riktlinjerna för Ladugårdsgårdesmedlens och andra liknande, möjligen förefintliga militära markförsäljningsmedels användning för försvarsändamål.

Med avseende å avskrivningarna under statens utlåningsfonder är att märka, att riksdagen beslutat sänka räntan å vissa äldre, från statens egnahems-lånefond utlämnade bostadslån från 4 till 3.6 procent. Sistnämnda räntesats ansluter sig mycket nära till nuvarande beräknade medelränta å den fonderade statsskulden. I samband med den fortsatta utredningen om låneräntan för statens utlåningsfonder torde emellertid få övervägas i vad mån någon avskrivning å egnahemslånefonden kan vara befogad i anledning av den av riksdagen beslutade sänkningen av räntan å äldre från egnahemslånefonden beviljade bostadslån.

Utskottet får alltså tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag med tillägg dock av ett avskrivningsanslag av 240,000 kronor föranlett av en efter

avgivandet av nämnda förslag avlåten proposition nr 362 om anslag till Sidsjöns sjukhus i Sundsvall.

Enligt statsverkspropositionen uppgingo de föreslagna avskrivningsanslagen till 67.9 miljoner kronor. Enligt utskottets förevarande förslag — vilket överensstämmer med propositionen nr 352 med tillägg av 240,000 kronor för Sidsjöns sjukhusanläggning — skulle motsvarande anslag komma att uppgå till 74.1 miljoner kronor, på sätt framgår av efterföljande tablå:

	Statens affärs- verks- fonder	Luft- farts- fonden	Statens all- männa fastig- hets- fond	Försvars- väsendets fastig- hetsfond	Statens utlå- nings- fonder	Fon- den för låne- under- stöd	Diver- se ka- pital- fonder	Summa
IV. Försvarsdeparte- mentet	—	—	—	50,537,500	—	—	—	50,537,500
V. Socialdeparte- mentet	—	—	670,800	—	4,865,000	5,420,700	—	10,956,500
VI. Kommunika- tionsdeparte- mentet	1,180,000	3,150,000	912,500	—	—	—	—	5,242,500
VII. Finansdeparte- mentet	—	—	13,800	—	—	—	—	13,800
VIII. Ecklesiastikde- partementet.	—	—	1,437,600	—	440,000	—	—	1,877,600
IX. Jordbruksdeparte- mentet....	—	—	874,000	—	3,580,000	212,500	125,000	4,791,500
X. Handelsdeparte- mentet	—	—	674,800	—	—	—	—	674,800
Summa	1,180,000	3,150,000	4,583,500	50,537,500	8,885,000	5,633,200	125,000	74,094,200

Utskottet hemställer,

att riksdagen må anvisa följande reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1942/43 i härefter angivna fonder, nämligen:

Statens affärsverksfonder:

Kommunikationsdepartementet:

<i>Telefonanläggningar och kabelarbeten</i>	kronor	340,000
<i>Försvarsberedskap vid statens järnvägar</i>	»	840,000.

Luftfartsfonden:

Kommunikationsdepartementet:

<i>Belysningsanläggningar för luftfartsleder</i>	kronor	400,000
<i>Radiofyrrar för luftfarten</i>	»	50,000
<i>Byggnad och förbättring av flygplatser</i>	»	2,500,000
<i>Ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten</i>	»	200,000.

Statens allmänna fastighetsfond:**Socialdepartementet:**

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus</i>	kronor	393,800
<i>Vissa ledningsarbeten vid statens anstalt för fallandesjuka</i>	»	37,000
<i>Färdigställande av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall</i>	»	240,000.

Kommunikationsdepartementet:

<i>Ökade lokaler för riksräkenskapsverket</i> »	137,500
<i>Ändringsarbeten i fastigheten nr 4 i kvarteret Kungl. Trädgården i Stockholm</i>	» 20,000
<i>Fastighet för överståthållarämbetets räkning</i>	» 372,500
<i>Skyddsrum i vissa statliga undervisningsanstalter</i>	» 200,000
<i>Tillbyggnad till länsresidenset i Nyköping</i>	» 16,300
<i>Nytt landsstatshus i Halmstad</i>	» 98,800
<i>Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Vänersborg</i>	» 45,000
<i>Ökade lokaler för länsstyrelsen i Örebro län</i>	» 22,400.

Finansdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets gränsbevakning</i>	» 13,800.

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Uppförande av byggnad för kvinnokliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala</i>	» 325,000
<i>Nybyggnad för laboratorier för gjuteriteknik m. m. vid tekniska högskolan i Stockholm</i>	» 356,000
<i>Nybyggnad för gymnastiska centralinstitutet</i>	» 750,000
<i>Ombyggnads- och inredningsarbeten vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan</i>	» 6,600.

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan</i>	» 521,500

Statsutskottets utlåtande Nr 225.

Nybyggnad för statens veterinärbakteriologiska anstalt kronor 352,500.

Handelsdepartementet:

Säkerhetsanstalter för sjöfarten » 174,800
Uppförande av byggnader för tekniskt-vetenskaplig forskning » 200,000
Nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet » 300,000.

Försvarsväsendets fastighetsfond:**Försvarsdepartementet:**

Arméförvaltningens delfond kronor 21,756,000
Marinförvaltningens delfond » 6,556,000
Flygförvaltningens delfond » 22,225,500.

Statens utlåningsfonder:**Socialdepartementet:**

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer kronor 4,865,000.

Ecklesiastikdepartementet:

Statens lånefond för universitetsstudier » 280,000
Allmänna studielånefonden » 160,000.

Jordbruksdepartementet:

Lånefonden för inköp av ädla avelsston » 200,000
Frukt- och potatislagerhusfonden » 90,000
Ytterligare avsättning till frukt- och potatislagerhusfonden » 90,000
Egnahemslånefonden » 2,000,000
Arbetarsmåbrukslånefonden » 1,000,000
Hemslöjdslånefonden » 200,000.

Fonden för låneunderstöd:**Socialdepartementet:**

Tilläggslån till viss bostadsbyggnadsverksamhet kronor 4,350,000
Lån för anordnande av allmänna samlingslokaler » 975,000
Lån till diakonissanstalten Samariterhemmet i Uppsala för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Morängen » 18,000

Lån till Göteborgs diakoniss-sällskap
för anordnandet av skyddshemmet
Härsjögården m. m. kronor 77,700.

Jordbruksdepartementet:

Lån till föreningen Svalövs lantmanna-
skolas målsmän för gäldande av vissa
skulder » 212,500.

Diverse kapitalfonder:

Jordbruksdepartementet:

Arrendeegnahmefonden kronor 125,000.

Stockholm den 18 juni 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Bernhard Nilsson, Bäckström, Sven Larsson, Heiding, Karl Magnusson, Bäcklund, Carlström, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson och Persson i Skabersjö; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Prästbol, Ward, Persson i Tidaholm, Andersson i Södergård, Bergström, Mårtensson, Aqvist, Lindholm, Lundberg i Hälsingborg, Pettersson i Dahl, Åkerström och Eriksson i Frägsta.